

у процесі ігрової діяльності стимулюють учнів 7 – 9 класів до самоорганізації, самовиховання, самоуправління, саморозвитку, самовдосконалення, самостійності. Таким чином, спільна, цілеспрямована систематична робота учителів фізичної культури і учнівського колективу з фізичного виховання, вагоме місце в якій займає ігрова діяльність та спортивні змагання, сприятимуть підвищенню якості навчально-виховного процесу загальноосвітньої школи.

І. І. Ткачук

СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СПРЯМОВАНOSTІ СТАРШОКЛАСНИКІВ НА ПРОФЕСІЙНИЙ УСПІХ

Сучасні дослідники шкільної профорієнтації поняття майбутній професійний успіх пов'язують, насамперед, із ефективним професійним самовизначенням (Є.Климов, О.Мельник В.Сидоренко, В.Синівський, С.Чистякова, і ін.), яке розглядається у контексті значно ширшого поняття – професійний розвиток і передбачає вироблення в особистості ставлення до себе як до суб'єкта майбутньої професійної діяльності, яке забезпечить успішність всього життя у рамках певної професійної діяльності. Спрямованість старшокласника на майбутній професійний успіх можна визначити як вектор професійного самовизначення, який задає напрям зовнішньої і внутрішньої активності старшокласника на досягнення особистих високих стандартів у діяльності, пов'язаною з майбутньою професією.

У вітчизняній психології до теперішнього часу проведена велика кількість досліджень мотивації досягнення успіху. Досліджено особливості впливу мотивації досягнення успіху й уникнення невдач на результативність і регуляцію діяльності (В.И.Степанський; М.А.Батурін); створена динамічна модель мотивації досягнення успіху й досліджені її складові компоненти (М.Ш.Магомед-Емінов, И.А.Васильєв.); вивчені інтринсивні й екстринсивні показники в структурі мотивації досягнення (Н.В.Афанасьєва); досліджені особливості психосемантичного простору сприйняття образу успішності (В.А.Белих); розглянуті гендерні й вікові розходження в структурі мотивації досягнення успіху (С.А.Шапкін). Головною особливістю цих робіт є розгляд мотивації досягнення як значимого фактору діяльності.

До процесу розвитку мотивації досягнення вітчизняні психологи підходять із позицій особистісно-діяльнісного підходу. У сучасній вітчизняній психології підкреслюється активна суб'єктна позиція як значимий фактор розвитку й трансформації мотивації. Говорячи про розвиток мотивації досягнення, багато дослідників мають на увазі насамперед формування активної життєвої стратегії, вироблення моделі поведінки, орієнтованої на досягнення успіху й цілей діяльності. К.А. Абульханова-Славська виділяє наступні ознаки активної життєвої стратегії особистості: вибір способу життя; вміння розв'язувати протиріччя “хочу – маю”; творчий пошук і створення умов для самореалізації. Вчена досліджує активність особистості як суб'єкта діяльності. На її думку особистість за допомогою своєї активності знаходить предмети, умови й ситуації задоволення потреб, регулює окремі дії й учинки, і певним чином категоризує, моделює, перетворює дійсність. Активність у широкому значенні слова – це властивий особистості спосіб організації життя, регуляції й саморегуляції на

основі інтеграції потреб, здібностей, відносин особистості й життя, з одного боку, і вимог до особистості суспільства й обставин – з іншої” [1, с. 42].

Великий інтерес представляє системно-динамічна концепція мотивації досягнення успіху, розроблена М.Ш.Магомед-Еміновим [2.]. Вона дозволяє описати специфіку процесуального розвитку мотивації й містить у собі компонентний, структурний і функціональний аналіз мотиваційного процесу. Інтегруючи дослідження зарубіжних і вітчизняних учених, він відзначає, що структура мотивації досягнення успіху такими мотиваційними перемінними або детермінантами, як мотив досягнення, потреби й інтереси, не вичерпується. У її структуру також входять очікування, цінності, особистісні стандарти, атрибутивні стилі, тенденції дії. Вважається, що результат діяльності безпосередньо не реалізує мотив досягнення, який є широко узагальненим по предметному змісту особистісним мотивом, і характеризується тим, які особливості особистості проявляються під час виконання діяльності досягнення. Таким чином, очікування й цінність результату як ситуаційні детермінанти не є визначальними в мотивації досягнення успіху. У тій самій людини мотив досягнення успіху може проявлятися не у всіх видах діяльності й не однаковою мірою, тобто для кожного індивіда існує характерне коло діяльностей, у який реалізується мотив.

Дослідження Л.М. Мітіної спрямоване на розвиток характеристик конкурентоспроможної особистості за допомогою спеціально розробленої психологічної технології. Технологія припускає перетворення мотиваційної, інтелектуальної, афективної й поведінкової структур особистості. Результатом такого перетворення зовнішня детермінація життєдіяльності змінюється на внутрішню. У якості основної психологічної умови розвитку особистості вчена розглядає підвищення рівня самосвідомості. При цьому вона відзначає, що психологічним фундаментом особистості майбутнього або конкурентоспроможного професіонала, що відбувся, в будь-якій сфері людської діяльності виступають такі базові характеристики, як особистісна спрямованість, компетентність і гнучкість [3]. Таким чином спрямованість старшокласника на майбутній професійний успіх можна визначити як вектор професійного самовизначення, який задає напрям зовнішньої та внутрішньої активності старшокласника на досягнення особистих високих стандартів у діяльності, пов'язаною з майбутньою професією.

Література:

1. Абульханова-Славская К. А. Стратегия жизни. / Ксения Александровна Абульханова-Славская – М.: Мысль, 1991. – 299 с.
2. Васильев И.А. Мотивация и контроль за действием / И.А. Васильев, М.Ш. Магомед-Эминов. – М.: Изд-во МГУ, 1991. – 144 с.
3. Митина Л. М. Психология развития конкурентоспособной личности /Л.М. Митина – М.: МПСИ; Воронеж: МОДЭК, 2002. – 400 с.

О. Л. Хромова

ДІЯЛЬНІСТЬ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА З ПРОФІЛАКТИКИ СІМЕЙНОГО НАСИЛЬСТВА У НЕБЛАГОПОЛУЧНИХ РОДИНАХ УЧНІВ-ПІДЛІТКІВ

В умовах загальноосвітнього навчального закладу дієвою фігурою організатора та реалізатора профілактики сімейного насильства є класний